

2022Z16156

Vragen van het lid **Tjeerd de Groot** (D66) aan de Ministers voor Natuur en Stikstof en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *9.000 vroegtijdige doden per jaar ten gevolge van fijnstof (PM2,5) uit onder andere de landbouw* (ingezonden 5 september 2022).

Vraag 1

Klopt het dat er in Nederland jaarlijks 9.000 mensen vroegtijdig sterven door de gevolgen van fijnstof (PM2,5), en dat meer dan de helft van dit fijnstof te relateren is aan ammoniak?^{1, 2}

Vraag 2

Kunt u bevestigen dat de landbouw met bijna 90% aandeel van de ammoniakuitstoot een grote bijdrage levert aan het luchtkwaliteitsprobleem?^{3, 4, 5}

Vraag 3

Erkent u dat de stikstofproblematiek daarmee niet alleen een natuurdiscussie is, maar ook een gezondheidsdiscussie? Zo nee, waarom niet?

Vraag 4

Kunt u een schatting maken van hoeveel winst geboekt kan worden in levensjaren en het terugdringen van vroegtijdige sterfte door middel van het terugdringen uit ammoniakemissies? Zo nee, waarom niet?

¹ European Environment Agency, 2021 «Health impacts of air pollution in Europe, 2021» (<https://www.eea.europa.eu/publications/air-quality-in-europe-2021/health-impacts-of-air-pollution>).

² Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, 2016 «Luchtverontreiniging door verkeer en industrie afgenomen, invloed landbouw neemt toe» (<https://www.rivm.nl/nieuws/luchtverontreiniging-door-verkeer-en-industrie-afgenomen-invloed-landbouw-neemt-toe>).

³ The University of Melbourne, 2021 «Cutting Agricultural Emissions Will Reduce Air Pollution and Save Lives» (<https://pursuit.unimelb.edu.au/articles/cutting-agricultural-emissions-will-reduce-air-pollution-and-save-lives>).

⁴ Emissieregistratie «Emissies van de luchtverontreinigende stoffen per sector» (<https://www.emissieregistratie.nl/data/overzichtstabellen-lucht/luchtverontreinigende-emissies>).

⁵ Natural Library of Medicin, Baojing Gu et al, 2021 «Abating ammonia is more cost-effective than nitrogen oxides for mitigating PM2.5 air pollution» (<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/34735244/>).

Vraag 5

Kunt u een schatting maken van hoe groot de jaarlijkse financiële schade is door de impact die fijnstof (PM2,5) heeft op onze gezondheid? Zo nee, waarom niet?

Vraag 6

Kunt u aangeven of het nog steeds zo is dat verbeteringen in de luchtkwaliteit voornamelijk komen door emissiereducties in de industrie en het verkeer, terwijl de invloed van de landbouwsector toeneemt, zoals in 2016 het geval was?⁶

Vraag 7

Kunt u aangeven waarom de uitstoot van ammoniak sinds 2005 nauwelijks is verminderd ondanks het toenemend gebruik van stalsystemen vanaf die tijd?

Vraag 8

Hoeveel van het fijnstof in steden zoals Amsterdam is volgens u gemiddeld te relateren aan ammoniak dat bijvoorbeeld komt uit de landbouw? Hoeveel is te relateren aan industrie en verkeer?

Vraag 9

Bent u op de hoogte van het advies van onze Gezondheidsraad uit 2018 dat met elke vermindering van 5 g/m³ PM2,5 in de lucht, er gemiddeld drie maanden levensduurverlenging is te behalen? Op welke manier bent u sinds 2018 omgegaan met de aanbevelingen uit dit advies?⁷

Vraag 10

In hoeverre hebben de nieuwe normen van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) voor fijnstof volgens u gevolgen voor de landbouw en de stikstofaankpak, en de emissiereductieplannen voor industrie en verkeer?

Vraag 11

Bent u bereid om zo spoedig mogelijk een reductie van ammoniak en stikstofoxiden te bewerkstelligen waardoor de veiligere grens van PM2,5 van 5 g/m³, conform de WHO-richtlijn, bereikt kan worden? Zo ja, hoe gaat u dat aanpakken en welk tijdspad ziet u hiervoor? Zo nee, waarom niet?

Vraag 12

Bent u van mening dat deze voldoende zijn om het aantal te voorkomen doden door een slechte luchtkwaliteit ook echt zoveel mogelijk te voorkomen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, kunt u toelichten waarom?

---

⁶ Natural Library of Medicin, Baojing Gu et al, 2021 «Abating ammonia is more cost-effective than nitrogen oxides for mitigating PM2.5 air pollution» (<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/34735244/>).

⁷ Gezondheidsraad, 2018 «Gezondheidswinst door schonere lucht» (<https://www.gezondheidsraad.nl/binaries/gezondheidsraad/documenten/adviezen/2018/01/23/gezondheidswinst-door-schonere-lucht/kernadvies-Gezondheidswinst-door-schonere-lucht.pdf>).